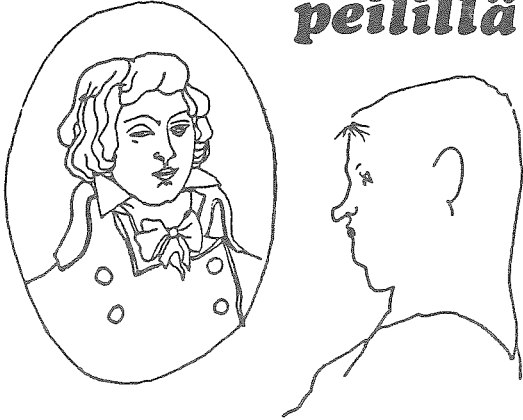

---

peilillä

peilaten

VALOKUVAUKSESTA, Susan Sonntagin maailmalla keskustelua herättänyt kirja on sitten ilmestynyt suomeksikin (Love-kirjat 1984). Muutoinkin Love-kirjojen kovin klassikkopainotteinen julkaisupoliittikka alkaa pikkuhiljaa saada modernimpia sävyjä. Mutta valokuvauksen problematiikkaan palataksemme: monelta lienee jäänyt huomaamatta, että aiheesta on nyt suomeksikin luettavissa myös kaksi todella merkittävää esseetä. Walter Benjaminin Valokuvauksen pieni historia on ilmestynyt Valokuva-lehden numerossa 1/83. Ja Taide-lehden tuoreimmassa numerossa (2/84) on julkaistu Ronald Barthes'n valokuvaessee nimellä Talvi-putarhavalokuvan sanoma. (Essee muodostaa osan Barthes'n viimeisestä, postuumina julkaistusta kirjasta La Chambre Claire.)

Taide-lehden ei totisesti tarvitse muutenkaan käännoesseidensä tasoa häpeillä. Lehden viime numeroiden pikainen selailu kun tuo esiin tällaisia nimiä: Foucault, Baudrillard, Benjamin, Simmel ...

LEHTEMME TEISKOLAISLUKIJA (joka Tiedotustutkimuksen ohella kuluttaa

yhtä toistakin graafisen teollisuuden tuotetta) huomasi Tellervo Yrjänä-Rantiojan kirjoittavan Angolassa olevista kuubalaisista Helsingin Sanomissa 21.3.84: "Kuubalaisten määrystä ei ole olemassa tarkkoja tietoja. ...Sotilaiden osuutta on vaikea arvioida, sillä lääkäreinä, rakentajina, opettajina ja insinööreinä toimivilla kuubalaisillakin on taistelukoulutus."

Teiskolaislukijamme kertoi hätkähtäen huomanneensa: "Hitto, onhan minullakin taistelukoulutus, kenttätykistön tulenjohton alikersantti. Kun nyt olen toimessa yliopiston laitoksessa, OLENKO SOTILAS? Ja hei kuulkaa, tällä laitoksella on muitakin taistelukoulutuksen saaneita, ainakin yksi upseerikin... jumaliste, onko tämä salainen sotilastukikohta? - Ei mutta, entäs se tutkimus mitä laitoksella tehdään! Mulla oli tarkoitus mennä elokuussa Prahaan kertomaan omista tuloksistani alan muille tutkijoille. Onko luvallista, näin sotilashenkilönä?"

Tutkimustulokset saattaa kuulkaa olla arkaluontoista sotilaallista aineistoa - konferenssissa joutuisin ehkä tekemisiin ULKOVALTOJEN EDUSTAJIEN kanssa! Heeei, mitä tämä oikein on? Oikeuskansleri?! Oikeuskansleri!!!...!"

STEREOTKO ROMUKOPPAAN - juuri kun äänentoisto on digitaalitekniikan ja laserin avulla kehitetty huippuunsa? Tältä kuitenkin näyttää. Italialainen herra Hugo Zuccarelli on nimittäin kehittänyt aivan mullistavaan metodiin perustuvan uuden holofonisen (vrt. hologrammit) äänentoiston.

Teknisiin yksityiskohtiin lähemmin paneutumatta todettakoon, että holofoninen äänentoisto perustuu korvan omaan perusääneen, johon vertaamalla aivot paikantavat äänet. Tavanomainen stereo muodostaa kaksiulotteisen "seinän" kaiuttimien väliin. Holofonia sitä vastoin mahdollistaa yksittäisten äänien tajuamisen tarkalleen sijoittuneina kolmiulotteiseen tilaan. Ja täydellinen kolmiulotteinen vaikutelma syntyy vaikkapa yhden pienen kuulokkeen välityksellä.

Mutta ei tässä kaikki. Sillä tuloksena on "äänimaisema", joka on "todellisuuttakin todempi". Syntyy ristiinaistimista

- synestesiaa - maku-, haju-, tunto-, ja jopa näköaistin alueella. (Tarkempia tietoja kaipaavat tutustukoot esim. Outi ja John Pihlajan artikkeliin Äänestä kasvaa maisema, Kotilääkäri 3/84.)

Kokeilunhaluiset hankkivat ensi hätään Pink Floydin älppäriin Final Cut, jonka erikoisefektit hra Zuccarelli itse on toteuttanut ("Special effects by Zuccarelli Studios, London") - tosin olosuhteiden pakosta konventionaalisiin stereoteknisiin keinoin. Mutta näinkin se toimii etenkin kuulokkeilla kuultuna, vakuuttaa Tiedotustutkimuksen koehenkilö.

HOLOFONIAN MAISEMAAN sijoittuu myös keväällä elokuvateattereissa ihmeteltävänä pyörinyt **Brainstorm - Aivomyrsky**. Sen ohjaaja Douglas Trumbull tunnetaan mm. **Avaruusseikkailu 2001:n, Kolmannen asteen yhteyden ja E.T.:n** erikoistehosteista.

Aivomyrskyssä kehitellään konetta, jolla voidaan nauhoittaa mikä tahansa kokemus täydellisenä, hajuineen, makui- neen, näkyineen, pelkoineen. Elämys voidaan sen jälkeen "katsoa" nauhalta uudelleen, monistaa jne. Elokuvassa uutismiehet havittelevat vallankumousta ns. on the spot -uutisointiin, sotilaalliset tahot taas erilaisia destruktiivisia käyt- tömahdollisuuksia.

Hauskoja pikku efektejä elokuvassa ovat mm. simpanssin kokemusten, psykoottisen kohtauksen ja kuoleman kat- selu.

Koehenkilömme suosittelee tätäkin.

PSEUDOTAPAHTUMAT ovat journalis- missa syrjäyttämässä "oikeat" tapahtu- mat, väitti amerikkalainen historioitsija Daniel J. Boorstin jo parisen vuosikym- mentä sitten kirjassaan **The Image** (Pelican Books edition 1963). Kirja on

edelleenkin lukemisen arvoinen. Luku- luvulta Boorstin siinä vyöryttää lukijan eteen valtaisen pseudotapahtumien ja -ilmiöiden kavalkadin (mm. Reader's Digestin eli kotoisammin Valittujen Palojen uskomattoman historiikin - luke- kaapa!). Pseudotapahtumilla Boorstin ei niinkään tarkoita pelkkää narutusta tai puhdasta promootiota vaan sitä, että itse asiassa koko uutisissa eteemme levittäytyvä maailma on oikeastaan jo ajateltu uutisiksi ja (ennakoimattomia luonnonkatastrofeja ym. lukuunottamatta) myös sellaisiksi tuotettu. Pseudotapahtu- mat Boorstin erottaa "oikeista" tapahtu- mista mm. seuraavin kriteerein: Ne ovat (1) järjestettyjä - eivät koskaan spontaaneja, (2) ne tuotetaan ensisijai- sesti vaikei välttämättä pelkästään uutisointia varten, (3) niiden suhdetta "todellisuuteen" leimaa ambivalenssi ja (4) ne ovat usein nk. itsensä toteutta- via ennusteita.

Mikäli ette onnistu hankkimaan kä- siinne Boorstin teosta, voi aihepiiriin ensi alkuun perehtyä myös Irving Wal- lacen uusimman bestsellerin **The Al- mighty** opastuksella. Romaanin perusidea nimittäin täyttää kaikki pseudotapahtu- mien kriteerit. Siinä amerikkalainen lehtimagnaatti perustaa oman terro- ristiryhmän tuottamaan lehdelleen "omia" tosi kovia uutisia ja vie näin lehtensä uutiskilpailussa ylivoimaiseen johtoon sekä levikin rakettimaiseen nousuun. Jos ette tätäkään saa käsiinne, lukekaa edes Seppo Hyrkäksen lennokas ja kriitti- sissä pointeissa vankkaan omaan toimit- tajakokemukseen pohjaava arvostelu Wallacen bestselleristä (Sanomalehtimies 7/84). Hyrkäs huomaa heti, että tiedo- tustutkijoita kiinnostavasta tematiikasta on ehdottomasti kyse: "Irving Wallacen monumentaalista lehdistötutkimusta **The Almighty** tavailevat varmasti Tampereen taikinanaamaiset tiedotustohtoritkin sellaisella innolla, että tuskin ovat saa- neet sanan loppuun kun aloittavat jo utta."

Näin tapahtukoon, toivoo Tiedotus- tutkimus.